

DOMINGO BADÍA Y LEBLICH

(ALI BEY EL ABBASSI.)

¿Quí fou aquet catalá, barceloní de naixença; que sotstituí son verdader nom per un altre completament extranjerisat y ab lo que ha passat á ser conegut per las generacions del pervindre? Lo catalá entusiasta, ¿cóm es que estafá son nom? Per lo motiu que 'l fa passar á la posteritat.

De jove l'atrahuen las ciencias exactas; sadollat de coneixements, un vehement desitj de completarlos y un fort esperit aventurer, lo llensan de las bibliotecas ahont sempre havia estat encongit, y las selvatjes terras africanas l'esperonan pera que vagi á gosar de sa virginitat, ab tots sos terribles perills. Ja hi es; ja al any 1803, pot desembarcar á Tanger lo fill de Barcelona, fentse passar per lo Príncep Ali Bey el Abbassi, nadiu d'Alepo y descendent del Profeta; ja pot passejarse triomfalment per Mequínez, Fez y Marroch, rebent obsequis en alt grau del mateix emperador.

Peró ¿volia 'l nostre Badia la pompa, l'admiració de la ignorancia?

Si bé feu, segons s'ha dit alguns treballs de carácter polítich pera procurar l'anexió del Marroch á Espanya, es lo cert que un interés especialíssim l'havia menat envers á aquellas perillosas terras. Lo móvil d'en Badia al abandonar sa patria era l'amor á la ciencia. Diguin tho sino, las moltas obras d'observació científica que escrigué, las preciosas memorias redactadas en llengua árabe describint tot quant veyá, monuments, costums, religió, política, ab lo que s'acreditá de poeta, de naturalista, d'astrónom; aixó per lo que fá referencia al país marroch, que no limitá pas aquí 'l sabi Ali Bey l'esfors de son saber, de sa imaginació, de sa voluntat de ferro.

Una nau tripolitana se 'l endú cap á Trípoli; ab greu sentiment dels personatjes

de la Cort, se 'n va á Xipre; d'aquí á Egipte; camí del Nil fa via fins á Cairo; l'oripell de la Cort ahont tot seguit hi es convidat á entrarhi no 'l sedueix pas y atravesant, envoltat de perills, lo desert y 'l Mar Roig, arriba á l'Arabia, la terra de sos ensomnis.

¿Si poguéssim fer tant sols esparnejar en aquestas ratillas algunas de las bellésas que la ploma d'Ali Bey dibuixa al trepitjar las alegroyas colladas de Judea, al embadalirse davant de las antignetats d'Antioquia, dels riallers paysatjes del mont Tauro y del Pont; dels recorts sagrats de Jerusalem, de las grandiositats de Constantinopla y de tantas altras magnificencias com descriu, estudia y avalora!....

Totas las terras de la Península estavan massa agitadas á primers del sígle, pera que un sabi com en Domingo Badia pogués buydar en la soletat y repós necessari, lo gran caudal de coneixements que havia adquirit en sas científicas passejadas als paysos extranjeros. Per aixó, es la Fransa, la terra que arreplega en sa primera volada las obras redactadas per la ploma d'Ali Bey; mes, sa patria Catalunya, no las ha pas deixat olvidadas: ¡quinas horas tant agradosas y de tant profit no s'hi passa liegiuntias!

¿Qué podém fer nosaltres, per tant digne catalá, mes que dedicarli aquest petit homenatge d'admiració, ara, que 'n lo primer dia del mes que som, acaban de cumplir cent trenta anys de son naixement?

Moraima ⁽¹⁾

(BALADA)

I

Os escapat del fret pol,
vell Mulhacem, testa blanca

(1)—Moraima la tendre muller de Boabdil l'últim rey moro de Granada, morí los últims dias d'agost de 1493, d'anorament, mentres estaban fent los preparatius pera marxar á son desterro d'Àfrica. Ningú sap, fins avuy dia, hon fou enterrada. — D. Pero A. de Alarcón (*La Aljubarra*).